

Västerås Praktiska Gymnasium
Lövhagsgatan 2
724 71 Västerås

2010-10-19
1 (7)
Dnr: 40-2010:30

Baggium Utbildning AB
Ängbackevägen 15
428 34 Kålleröd

Kvalitetsgranskning av Västerås Praktiska Gymnasium i Västerås kommun

Skolinspektionens beslut

Skolinspektionen har granskat om undervisningen i samhällskunskap på tre av skolans yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen.

Skolinspektionen bedömer att undervisningen i Samhällskunskap A på Bygg-, For-dons- och Industriprogrammen utgår från ämnets mål att sträva mot. Undervisningen anpassas i hög utsträckning efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. Skolan behöver dock genomföra insatser inom följande områden för att ge eleverna ökade möjligheter att nå målen

Områden som måste åtgärdas:

- Rektorn måste säkerställa att åtgärdsprogram utarbetas för elever som riskerar att inte nå målen i kursen Samhällskunskap A (2 kap. 7a § förordningen om fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet).

Områden som bör förbättras:

- Rektorn bör genomföra insatser så att undervisningen i högre utsträckning utgår från de olika programmens program mål.

En uppföljning av detta beslut kommer att ske genom att Baggium Utbildning AB/Västerås Praktiska Gymnasium inom tre månader efter beslutsdatum, d.v.s. senast den 19 januari 2011, inkommer till Skolinspektionen, avdelningen i Stockholm, med en redovisning av de åtgärder som vidtagits.

Skolinspektionens granskning av undervisningen i samhällskunskap på Västerås Praktiska Gymnasium i Västerås kommun

Bakgrund

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program under perioden 1 april 2010 till 29 oktober 2010. Skolinspektionen ska granska ett antal gymnasieskolors yrkesförberedande program avseende undervisningen i kärnämnet samhällskunskap. Detta är angeläget eftersom elever på yrkesförberedande program generellt sett har lägre måluppfyllelse än elever på studieförberedande program i ämnet. Granskningen kommer att inriktas på skolors förmåga att anpassa undervisningen så att alla elever får förutsättningar att nå maximala resultat och minst godkänt. Syftet är att måluppfyllelsen i samhällskunskap på yrkesförberedande program ska öka.

Kvalitetsgranskningens huvudfrågeställning är **om undervisningen i samhällskunskap på yrkesförberedande program är ändamålsenlig och ger eleverna möjlighet att nå målen**. Med ändamålsenlig undervisning avses här en undervisning som utgår från målen att sträva mot för ämnet samhällskunskap och programmålen. För att vara ändamålsenlig måste undervisningen anpassas efter varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande. En ändamålsenlig undervisning ställer även krav på skolornas arbete för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betygsättning. Därför kommer kvalitetsgranskningen även att beröra detta område. I bilaga till detta beslut återfinns en lista över samtliga bedömningspunkter som omfattas av granskningen. Övergripande information om och projektplan för kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens webbplats (<http://www.skolinspektionen.se/Kvalitetsgranskning/>).

I granskningen ingår 40 gymnasieskolor. Varje skola får efter granskningen ett beslut. Dessutom kommer Skolinspektionen redovisa övergripande iakttagelser och slutsatser i en kvalitetsgranskningsrapport i slutet av året. Denna övergripande rapport kommer att publiceras på Skolinspektionens webbplats samt skickas till samtliga skolor som ingått i granskningen.

Västerås Praktiska Gymnasium i Västerås kommun ingår i granskningen och resultatet redovisas i detta beslut. Skolan besöktes den 30 och 31 augusti samt den 1 september 2010. I skolan granskades motsvarande byggprogrammet, fordonsprogrammet och industriprogrammet. Beslutsunderlaget utgörs av dokument från skolan samt av den information som samlats in genom intervjuer med elever, lärare och rektor samt genom observationer av lektioner i Samhällskunskap A på aktuella program. Ansvariga för kvalitetsgranskningen på Västerås Praktiska Gymnasium är utredarna Ellionor Triay Strömvall och Johan Pellberg.

Beskrivning av skolan

Västerås Praktiska Gymnasium är en fristående gymnasieskola som startade år 2004. Skolan ägs av Baggium Utbildning AB (organisationsnummer 556257-5786) och är be-

lägen i Västerås. På skolan kan man läsa sju olika program med följande praktiska inriktningar: Plåtslagare, Glasmästare, VVS, Fastighetsskötare, Florist, Frisör/Stylist, Stylist, Salongsstylist, Hud & Spa, Låsmontör/Låssmed, Personbilstekniker och Installationselektriker. De program som är aktuella i denna granskning har i bidragshänseende förts till de nationella programmen bygg-, fordons- och industriprogrammet. Enligt Skolverkets tillståndsbeslut daterat den 31 mars 2003 baseras utbildningarna på de nationella gymnasieprogrammen bygg-, fordons- och industriprogrammet och skolan kommer att följa läroplanen för de frivilliga skolformerna (Lpf 94) och de nationella kursplanerna för kärnämnen svenska/svenska som andraspråk, engelska, samhällskunskap, religionskunskap, matematik, naturkunskap, idrott och hälsa samt estetisk verksamhet. På skolan går 202 elever.

Motivering till beslutet

Utgår undervisningen från ämnets mål att sträva mot

Enligt skollagen ska en fristående skola som förklarats berättigad till bidrag lämna en utbildning som ger kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program.

I Skolverkets föreskrifter om kursplaner och betygskriterier för kurser i ämnet samhällskunskap i gymnasieskolan finns mål att sträva mot för ämnet. I ämnet samhällskunskap ska skolan i sin undervisning bland annat sträva efter att eleven omfattar och praktiserar demokratins värdegrund och förstår hur olika perspektiv och ideologier ger olika sätt att uppfatta samhället. Eleverna ska också ges möjlighet att utveckla sin förmåga att formulera frågor, argumentera och uttrycka ståndpunkter samt att aktivt delta i samhällslivet och påverka samhällsutvecklingen. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förmåga att använda olika metoder vid arbetet med samhällsfrågor och att övas i ett alltmer vetenskapligt förhållningssätt.

Av Skolverkets programhäften för de granskade programmen framgår att mål att sträva mot är utformade så att de ska visa vilka kunskaper som skolan ska sträva efter att alla elever utvecklar. Dessa mål sätter inte någon gräns för elevernas utveckling. Målen att sträva mot ska vara utgångspunkt för lärarnas planering tillsammans med eleverna.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Samhällskunskapsundervisningen utgår i mycket stor utsträckning från målen att sträva mot. Det visar såväl lektionsbesök som intervjuer med både lärare och elever. Eleverna är mycket nöjda med undervisningen och vid intervjuer framkommer att undervisningen ofta består av diskussioner gällande olika samhällsfrågor, där de får möjlighet att argumentera, värdera påståenden och pröva olika ståndpunkter. Som exempel kan nämnas övningar där eleverna ska vara för eller emot exempelvis dödsstraff eller abort och placera sig på olika ställen i klassrummet för att därefter argumentera för sitt ställningstagande. Demokratifrågor och källkritik diskuteras kontinuerligt på lektio-

nerna. Vid lärarintervjun framkommer att målen att sträva mot ligger till grund för planeringen och att de alltid genomsyrar lektionerna, för det är en förutsättning för att få eleverna intresserade och delaktiga på lektionerna.

Utgår undervisningen från programmålen

Enligt skollagen ska en fristående skola som förklarats berättigad till bidrag lämna en utbildning som ger kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program.

Av förordningen om särskilda program för gymnasieskolans nationella program anges de särskilda program som gäller utöver de gemensamma kunskapsmål som anges i läroplanen.

Enligt Skolverkets programhäften för de granskade programmen signalerar program målet att det finns en särskild tanke med programmet och att denna grundläggande tanke ska märkas i programmets samtliga kurser. Eleverna ska uppfatta sin utbildning som en helhet. För att programmet ska fungera som en helhet behöver lärarna samarbeta över ämnesgränserna. Kärnämnen och karaktärsämnen ska sträva åt samma håll. Det gäller att tänka programinriktat snarare än ämnesinriktat, för att få undervisningen att kännas mer meningsfull för eleven. Det är viktigt att kärnämnesläraren varierar sina kurser med målet för varje enskilt program för ögonen. Viktigt är att skolan ger de organisatoriska förutsättningarna för olika slag av samverkan mellan kärnämnes- och karaktärsämneslärare.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Granskningen visar att undervisningen i högre utsträckning bör utgå från programmålen samt att rektorn behöver ta ett större ansvar för att det kommer till stånd samverkan mellan lärare i olika kurser inom programmet. Av lärarintervjun framkommer att det är målen att uppnå och att sträva mot i kursplanen som är utgångspunkt vid planeringen av undervisningen. Programmålen används inte i någon större utsträckning. Däremot ges under lärarintervjun exempel på försök att knyta an till elevernas studieinriktning när möjlighet ges och vid lektionsbesök noterade Skolinspektionen att vid information om de olika partierna diskuterades t.ex. ROT- avdrag och lärlingssystem som är viktigt för många av dessa elever. Något som försvårar användandet av programmålen i samhällskunskapsundervisningen är att det är många olika program som läser tillsammans, ibland upp till fyra stycken. Av samtliga intervjuer framkommer att samläsning har såväl för- som nackdelar. En av dessa nackdelar är att det är svårt att knyta an till programmålen eftersom det rör sig om stora skillnader i inriktning.

Skolans lärare är organiserade i ett stort arbetslag som träffas en gång i veckan. Därutöver finns även mindre arbetslag där respektive programs karaktärsämneslärare träffas. Samverkan mellan kärnämneslärarna och karaktärsämneslärarna förekommer, men inte i så stor utsträckning. När dessa lärare träffas handlar det oftast om enskilda elever. Enligt intervjun med rektorn har lärarna i samhällskunskap haft visst samarbete

med karaktärsämneslärarna och haft många förslag till gemensamma projekt, men det finns inte samma intresse för samverkan hos karaktärsämneslärarna.

Utgår undervisningen från varje elevs förutsättningar, erfarenheter, behov och tänkande

Enligt skollagen ska en fristående skola som förklarats berättigad till bidrag lämna en utbildning som ger kunskaper som till art och nivå väsentligen svarar mot de kunskaper och färdigheter som gymnasieskolan ska förmedla på nationella eller specialutformade program.

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Varje elev ska få stimulans att växa med uppgifterna och möjlighet att utvecklas efter sina förutsättningar. Skolan ska stärka elevernas tro på sig själva och ge dem framtidstro. Undervisningen ska bedrivas i demokratiska arbetsformer och utveckla elevernas förmåga och vilja att ta personligt ansvar och aktivt delta i samhällslivet. Elevernas möjligheter att utöva inflytande på undervisningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har. Lärarna måste därför fortlöpande informera varje elev om hennes eller hans utvecklingsbehov och framgångar i studierna.

Av Skolverkets författningskommentarer för likvärdig bedömning och betygssättning framkommer att grunderna för betygssättningen ska redovisas för eleverna och vara förenliga med målen i kursplanen och betygskriterierna för kursen. Betygssystemet förutsätter att lärarna grundar sin bedömning på varierade bedömningsformer, både muntliga och skriftliga bevis på kunskap och vid flera bedömningstillfällen.

Förordningen för fristående skolor och viss enskild verksamhet inom skolområdet anger att rektorn ansvarar för att genomföra en utredning om det finns signaler om att en elev kan vara i behov av särskilda stödåtgärder. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd ska rektorn se till att skolan utarbetar åtgärdsprogram.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

I intervjuer med elever och lärare framkommer att det finns en god kännedom om elevernas olika lärstilar samt varje elevs behov av stöd och stimulans. Utifrån denna kunskap anpassas arbetssätt och arbetsformer. Kursplanen presenteras alltid vid kursstart och eleverna är delaktiga i planeringen av kursen. De olika momenten går alltid igenom tillsammans med eleverna och de har stor frihet att välja ordning och innehåll på arbetsuppgifterna på lektionerna. Ofta delas klassen in i mindre grupper som får jobba med olika saker. Enligt eleverna går betygskriterierna igenom och eleverna tycker att de får en tydlig information om vad som bedöms. I lärarintervjun framkommer att eleverna inte enbart bedöms utifrån förberedda examinationer utan kontinuerligt och på olika sätt har möjligheter att visa sina kunskaper och färdigheter.

I skolan finns en karaktärsämneslärare, som i grunden även är behörig svensk – och engelsklärare, som har all stödundervisning, vilket sker en gång i veckan. Denna lärare ska även kunna ge stöd i samhällskunskap, men enligt eleverna söker de upp läraren i samhällskunskap om de behöver hjälp i det ämnet. Det finns minst en gång per termin en s.k. Ta-igen-dag i samhällskunskap då lärarna är schemalagda att hjälpa elever som kommit efter. Utöver det finns ingen schemalagd stödundervisning i samhällskunskap och det är upp till samhällskunskapslärarna hur mycket stöd de vill ge. Stödet bygger på lärarnas välvilja och blir således väldigt personbundet. Skolinspektionen vill påpeka vikten av att programansvarig rektor tar ansvar för att elever med svårigheter att nå kunskapsmålen får tillräckligt stöd. Skolinspektionen menar att det finns en risk för att stödundervisningen i allt för hög grad blir beroende av enskilda lärares möjligheter att ge detta stöd.

Åtgärdsprogram i Samhällskunskap A skrivs ibland, men det mesta av stödet sker muntligt eller dokumenteras på annat sätt, t.ex. i s.k. IG- varningar. Rektorn måste därför säkerställa att åtgärdsprogram upprättas för elever som riskerar att inte nå målen i kursen Samhällskunskap A.

Arbetar skolan för att säkerställa en likvärdig bedömning av elevernas förmågor och kunskaper

I Skolverkets allmänna råd om det lokala arbetet med tillämpningen av nationella mål och betygskriterier framhålls vikten av att det förs diskussioner om de lokala tolkningarna av kursplaner och betygskriterier mellan lärare i olika program, årskurser och skolor, både för att inspirera och lära av varandra och för att skapa likvärdiga förutsättningar för undervisningen och bedömningen av elever i skolan och i olika skolor. Rektor ansvarar för att sådana diskussioner kommer till stånd.

Beskrivning och bedömning av situationen på skolan

Baggium Utbildning AB, som är huvudman för skolan, anordnar en gång per termin gemensamma bedömningsdiskussioner för alla lärare i koncernen. Dessa träffar är obligatoriska och alla lärare deltar. Därutöver träffas samhällskunskapslärarna på koncernens intranät och har bedömningsdiskussioner, utbyter övningar etc. Enligt lärarintervjun fungerar arbetet med att säkerställa den likvärdiga bedömningen mellan samhällskunskapslärarna bra. Vid de tillfällen det har varit gemensamma projekt på skolan mellan till exempel svenskan och samhällskunskapen så har dessa lärare samarbetat med bedömningen.

I ärendets slutliga handläggning har utredaren Johan Pellberg samt undervisningsrådet Christina Aro Östgren och Eleonor Duvander deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Luca Nesi
Enhetschef

Ellionor Triay Strömvall
Föredragande

Bilaga: Bedömningspunkter